

Petr Borkovec
Zlodějíček

Unterwegs, beim Gehen, morgens,
das Papier drückte ich gegen die
Wand eines Hauses.

fra

Petr Borkovec
Zlodějíček

fra

Petr Borkovec (1970) se narodil v Louňovicích pod Blánkem, žije v Černošicích u Prahy. Vydal dvanáct knih básní, krátkých próz a zápisků. Překládal poezii Vladislava Chodaseviče, Vladimira Nabokova aj. S Matyášem Havrdou přeložil Sofoklova *Krále Oidipa* a Aischylovu *Oresteiu*.

Petr Borkovec
Zlodějíček

Od téhož autora ve Fra
Vnitrozemí. Vybrané a nové básně
1990–2005, 2005
Berlínský sešit/Zápisky ze Saint-Nazaire, 2008
Milostné básně, 2013

Překlady

Jurij Odarčenko, Verše do alba, 2005
Liāna Langa, Sešit antén, (s Pavlem Štollem), 2010

Edice

Antologie současné lotyšské poezie,
(s Pavlem Štollem a Martou Dzilumou), 2006
Šest slovenských básníků, 2013

Petr Borkovec
Zlodějíček

Petr Borkovec
Zlodějíček

Fotografie na obálce

Aleksandra Vajd, Hynek Alt,

Sodium Orange, 2012

(Immer dachte ich, dass alle Strassenlichter
in Berlin grün sind. Sie sind es nicht.

In manchen Bezirken im Westen gibt es viele grüne,
aber im Osten sind sie Orange. Wie in Prag.)

Jako eknihu vydalo roku 2014 Fra,

Šafaříkova 15, 12000 Praha 2,

fra@fra.cz, www.fra.cz

Elektronické vydání první

© Fra, 2008, 2014

Text © Petr Borkovec, 2008, 2014

Cover photo © Aleksandra Vajd, Hynek Alt, 2012

Author photo © Radek Brousil, 2012

ISBN 978-80-87429-54-9

ISBN 978-80-87429-85-3 (Pdf)

ISBN 978-80-87429-86-0 (ePub)

ISBN 978-80-87429-87-7 (Mobi)

Obsah

Berlínský sešit	
Nahota a záhyby látky	11
Na konci bulváru	15
Henriettenplatz	19
Před sněhem	23
Alba	27
Café-Brasil	29
Hochmeisterplatz	31
Průvodce po Kantstrasse	35
Westend	37
Větev, Wannsee	41
Die kleine Weltlaterne	43
Probírka, Storkwinkel	47
Akvárium	49
Ostrov Usedom	53
Seminář	55
Paul Leibkühler, Chlapec s rybou, Kissinger Platz, Wilmersdorf	63
Wannsee	65
Léon-Jessel-Platz	69
Tulačka	75
Storkwinkel 12	79
Hák	81
Zlodějíček	85
Zápisky ze Saint-Nazaire	
Strofy	91
Náušnice	123
<i>Voda přílivu nabíhá</i>	127

Berlínský sešit
2003

Janě Kleňhové a Tomáši Glancovi

Nahota a záhyby látky

„Z berlínské ulice je vidět na měsíc, v berlínských ulicích dlouží se lidský stín,“ psal před osmdesáti lety ruský exilový neoklasicista Vladislav Chodasevič v básni o nočních tazích větrnými ulicemi „macechy ruských měst“. Bloudili tenkrát v trojici – Chodasevič, Nina Berberovová, Andrej Bělyj. Já jsem v Berlíně sám a nevyházím. Ale stipendijní byt na samém konci Kurfürstendammu je rozlehlý, protahuje jím, je plný dlouhých lidských stínů a doznívajících kroků, se smaragdovým bodem měsíce pod pětmetrovým stropem.

Stručně řečeno sestává ze čtyř koupelen a jídelny pro čtrnáct stolovníků. V jídelně proti sobě bojovně tikají dvoje nástěnné hodiny a v zrcadle na příborníku, které má tvar nízkého komolého jehlanu, se vedle stolové desky a židlí v přijatelném měřítku odrážejí čtyři zrudné dětské jídelničky. Trnož stolu, tučná a vyřezávaná, vypadá jako srna napnutá k vyvrhnutí. Jistě, pouze na první pohled. Při podrobnějším průzkumu se mění v jiné zvíře. Okno do dvora mezi bloky a hubený trojramenný lustr na krátkém řetězu jsou na tom, pokud jde o světlo, mizerně a většinu dne, máme teprve září, si dojemně pomáhají. Gigantický Stadtplan, který jsem pověsil na jednu z prázdných stěn, zrcadlo z žádného úhlu nezabírá. Z kvarteta koupelen (možná tu býval penzion) se užívají jen dvě, třetí slouží jako skladiště, ze čtvrté je

prádelna. Ale já pro tenhle text pustím sprchu v té třetí a budu se chvíli dívat, jak pod jemným proudem hnědnou krabice s výtisky románu některého z minulých stipendistů, jak prosakují, bortí se a romány pleskají o dlaždice. Pak se zasunu do štěrbin mezi žehlicím prknem, sušáky na prádlo a hliníkovými štaflemy, kolem sloupku vyřazených květovaných stínidel se natáhnu pro mýdlo a přidám horkou vodu. Zatahnu gumovou plentu. Jsou nějaké důkazy, že jsem tu kdy byl?

V přiděleném bytě stopuji svého předchůdce. Ten mexický prozaik se s oblibou koupal ve vaně obložené svíčkami v rudých pouzdrech (jsou jich tu desítky a vypadají jako votivní) a často smažil. Lepkává poleva čpící kořením se mi zažrala do prstů. Měl nejspíš dceru, nebo dvě – každý den objevím pod nábytkem dívčí sponku ve smotku prachu. Dávám si jednu z nich do vlasů, prohlížím se v zrcadle příborníku, lehám si v dětském pokoji, pak se dívám z okna. Dnes večer zapršelo do kaštanu ve dvoře. V protějším neosvětleném okně stála starší žena a modlila se. Několikrát se vrátila, při modlitbě si upravovala vlasy, rovnala závěs, několikrát se zadívala přímo na mě. Několikrát jsem se vrátil, sledoval její úzkostný výraz, přál si, aby zmizela. V noci jsem četl antologii básní napsaných na této adrese o této adrese. Na ženu modlící se v protějším okně jsem narazil dvakrát – jednou drží v ruce svíci a na rameni jí dřepí korela (volný verš, autorka Američanka), podruhé ji autor trochu omladil a pojednal

jako manýristickou rytinu (Maďar, sonet). Pokoj za jejími zády zdobí tedy prapodivné trofeje a zdejší byt je podivuhodná past, do které jsem bez veškerého boje padl.

Ale teď je ráno. Zbořil jsem domy kolem, všechna osvětlená i neosvětlená okna – vpravo se rozzářila dálnice, vlevo shluk malých jezer (Kleine Grunewaldseenkette) se slibnými jmény Hubertussee, Herthasee, Královské jezero, Dianino jezírko. Hejno otáčivých trysek tam kropí travnatou pláž, voda pleská o právě vyměněné pytle v odpadkových koších. Opodál, na Henriettenplatzu, se z kašny noří monstrózní hlava říčního boha, možná samotného Ókeana. Stojím nahý u okna, zpola zakrytý záhyby závěsu a na ničem kolem nemám účast. Slastně zabírám všechna místa a žádné. Jako nějaký mladší, drzý bůh. Měním masky. A mám čas.

14. září 2004

Na konci bulváru

Na konci bulváru
něco se jednou stane,
na konci bulváru
je srdce vyčerpané,

zpívá se v jedné dlouhé, nikdy nenapsané kabaretní baladě, ze které zůstal jenom refrén. Na konci Kurfürstendammu, mezi čtvrtěmi Wilmersdorf a Charlottenburg, spočine vyčerpané srdce mezi stovkou jiných víc nebo míň utmácených věcí. Pod prudce otevřenou oblohou živoří tráva a bezmocně se proplétají trasy, v průchodu mezi domy náhle zesílí hluk neviditelné dálnice, a tam dál, mezi řetězem autodílů, vydrancovaným nádražním překladištěm, zimním sluncem a okrajem zahrádkářské kolonie, se jako blyštivý ledovec sune kolona aut. Neslyšná a věčná. Zvuky se trochu opožďují za věcmi a naopak, zvláště na mostcích a lávkách téhle prapodivné delty, kde mosty vedou přes můstky a viadukty překlenují lávky. Vpravo na nejzazším výběžku jsou k vidění strašidelné útesy Westendu s majákem Funkturmu. Navečer jeho signály zanikají v obrovské porci šedé oblohy, hejna holubů vyrážejí z přilehlých ulic jak z kožených pouzder (zvuk se zdržuje, poslouchej) a mísí se s nejzvědavějšími racky. Prostor je zatažen kruhovou plentou šumu, jejíž záhyby se sem tam dotknou tváře. V průzorech mezi činžovními domy nabíhají bezzvučné vlny. Konec bulváru se podobá sledu trochu vy-

čerpaných triků. Při dnešním představení mírně mrzne.

Nálada v deltě nebývá nejlepší, ale chválabo hu se nemění. Ve zmrzlinářství se kouří a dým se plazí po barevných krychlích dětského koutku. Stmívá se. Tři větráky se odrážejí ve skle a zdá se, že šlehají větve venkovních platanů, jimiž potřásá vítr. Holuby jako by někdo tahal z okapů – tak zdobně teď obletují fasády. Automobil, zdvižený nad servisem namísto vývěsního štítu, má rozsvícená světla, která zabírají bahno břehu. Na platzu před zmrzlinářstvím se smutně pohupují bóje lamp. Lodníci, lehké ženy a úředníci z poboček kouří a vyškrabují platanovou zmrzlinu.

Z baru na viaduktu se celý týden dvacet čtyři hodin ozývá jazz. Vybírá se tu na bližní, které postihlo tsunami. *Jazz hilft 7 x 24 hours* – za vstup se neplatí, všechny peníze, které host vydá za jídlo a pití, jdou (přes konta Unicef a Médecins Sans Frontières) do jihovýchodní Asie. Návštěvníci navíc mohou něco hodit do průhledných schrán nebo nechat velké spropitné. Hudebníci, střídající se po dvou hodinách, hrají bez výplaty; víno darovali vinaři, espresso kavárníci, koláče pekaři, sushi Japonci, světla osvětlovači, auta půjčovny, plakáty tiskaři, přímořský hotel pro muzikanty přímořští hoteliéři.

V půl šesté ráno je bar skoro prázdný. Prosklené dveře jsou otevřené na skleněný most, po kterém nikdo nepřechází. Oteplilo se, nezměrné nebe nad Westendem vypadá divoce a apokalypticky. Kolejiště, náspy, zmačkané

akáty a výpadovky pod ním jsou nacucané vodou, pableskují a vypadají zaskočeně – jako by se zničehonic odvalil kámen, který na nich ležel. Barman střídavě připomíná Toma Waitse a Fernandela. Tři hudebníci docela tiše hrají do cinkotu nádobí a připomínají zvířata. Xylofon, saxofon, kytara – opička, příkrčená volavka, varan. Nálada není ani špatná, ani zvlášť veselá, ale důležité je, že se dlouhé hodiny nemění. Pod mostem pozvolna zesiluje příliv. V okně za Fernandelem tmavne mračná čára, chvíli vypadá jako pevnina na horizontu, pak se rozptýlí.

13. ledna 2005

Henriettenplatz

To malé náměstí na začátku Westfälische Strasse začínalo nízkými platany ve čtvercích hlíny a drobným nedorozuměním. Poprchávalo. Kryté venkovní stolky zmrzlinářství byly z umělé kameniny, která působila zmoklým dojmem. Naneštěstí si toho všiml právě v okamžiku, kdy lovil bůhvíco v aktovce a servírka se blížila s objednaným espressem. Jazykem, který mu dělal potíže, se ho zeptala, zda si snad přeje rovnou platit – a on, dokonale zmatený kombinací otázky, jejíž význam spíš tušil, a vody, do které pokládala šálek, v níž mu zkormouceně plavaly cigarety a zapalovač, přikývl. Tak se stalo, že namísto plánovaných dvou káv vypil jednu a zahanbeně se zvedl. Večer před spaním si vzpomněl na malý omyl obklopený zmrzlinářstvím Hennig's, taneční školou Traumtänzer, kolonádou autobusové zastávky a neduživými platánky v hliněných čtvercích obšitých dlažebními kostkami.

Nové ráno slibně proměnilo osobu. Zmoklá skvrna ze včerejška nabrala o něco pevnější kontury a já obcházel kašnu uprostřed Henriettenplatzu. Ta půlka hlavy pochmurného vodního boha měla v úmyslu buď vynořit se z vln, nebo se na delší čas vrátit ke dnu. Jak se na starého Nérea (možná to byl Poseidón) slušelo, výraz jeho mohutných očí k tomu nic neříkal. Vlasy mu nejspíš proplétal tučný had, zelená čára ponoru se zařezávala pod kořen nosu.

Z čela trčely býčí růžky i křídla, dvě šňůry tryskající vody se podobaly splihlým tykadlům. Odzadu vypadal jako útes. Pod ním se potloukala, kopyta ve vodě, klisna nějaké nepořádné Né-reovny. Kašna v každém případě nevěstila místu nic dobrého. Pokud se bůh vynoří, jeho ramena vyrvou z kořenů řádku platanů, vynesou do výše skleněnou verandu vyhlášeného zmrzlinářství i okenní tabule tanzschule s pohupujícími se páry, které vypadají jako vystřižené z tenkého černého papíru – a celé náměstí lehce promění v hromadu sutin.

Ještě ale zbývalo trochu času. V Hennig's Eis – už se setmělo – zářila barevná stínítka žárovek a svíček a tři větráky, vrtule tří neviditelných helikoptér, s nimi zmítaly ze strany na stranu. Na dně litinových slují zmrzlinových míchaček se dělo něco podobného. Ve vlnách barevné trávy vzdorovali tři čtyři hosté – na vrstvě netečného skla, za nímž jako nekonečné hejno elektrizujících ryb plula auta a autobusy (jeden se zrovna zastavil a nasával vzduch do žaber), pozorovali pestré lemy stolků a na nich vlastní odsekuté hlavy. Hra odrazů stvořila řadu bláznivých akvárií, plazící se do tmy. Anebo jinak: hlavy i odrazy hlav na náměstí potřásaly třpytivými pestrobarevnými parukami a exteriér byl prostrálený miniaturními dětskými koutky (v Berlíně jsou v každé druhé kavárně), které volně vířily nad bulvárem. Opatrně jsem si objednal další kávu. „Promiňte, už zavíráme.“ A jako potvrzení jejích slov (krásná, divoce, ale pečlivě oblečená, jakoby z jiného materiálu než všechno